21. štev. Poštnina plačana v gotovini. V Ljubljani, sobota 23. maja 1925. Posamezna številka 1·50 Din. Leto V.

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Gradišče št. 7, levo. Telefon štev. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din, za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po velikosti. Cene so navedene v oglasnem delu.

Vabilo
na
GLAVNI ZBOR
Narodno-socijalne strokovne zveze
ki še vrši
v nedeljo, dne 31. maja 1925 ob 10. uri dopoldne v dvorani gostilne „Vergles“ na Savi — Jesenice.

DNEVNI RED:

1. Nagovor in pozdrav predsednika.
2. Poročilo osrednjega vodstva:
   a) predsednika,
   b) strokovnega tajnika,
   c) blagajnika,
   d) nadzorstva.
3. Volitve:
   a) osrednjega vodstva,
   b) upravnega odbora,
   c) nadzorstva.
4. Delavsko zavarovanje, referira br. Ivo Šetinc.
5. Delavska zaščita v Jugoslaviji, referira br. V. Kravos.
6. Debata o referatih in resolucijah.
7. Predlogi:
   a) upravnega odbora,
   b) razni.
8. Slučajnosti in zaključek zbora.

Isti dan popoldne ob 4. uri v istem lokalu veselica na čast došlim gostom. Drugi dan, 1. junija, izleti na Bled, Bohinjsko Bistrico in Golico.

Bratje! Sestre! Prihitite vsi na naš glavni zbor, ki naj bo veličastna manifestacija naše strokovne zveze.

V Ljubljani, dne 12. maja 1925.

OSREDNJE VODSTVO NAR. SOC. ZVEZE:

Rudolf Juvan, l. r. predsednik. Stane Žorž, l. r. tajnik.

Trije kričeči slučaji.

V Mariboru, dne 18. maja 1925.

Profesor Josip Ribarič je poučeval srbohrvaščino na štirih tukajšnjih zavodih in je bil tudi pri dijakih zelo priljubljen, kakor dr. Medved, ker jim je šel v vsakem oziru na roko. Ker ni hotel kloniti tilnika pred samostojnimi demokrati, marveč se je pridružil **pravi**, to je Davidovićevi demokratski stranki, so ga premestili v Srbijo, ne da bi istočasno poskrbeli za njegovo nadomestilo, da bi dijaki ne bili brez pouka iz tega važnega predmeta. Profesor Ribarič je že čez mesec dni v Srbiji, tukajšnji dijaki pa so še vedno **brez pouka srbohrvaščine**. Ali se tako dela za utrditev jugoslovanske misli? — Ali je tako postopanje jugoslovansko?

Naziranja smo, da je prvi korak k medsebojnemu zbližanju medsebojno spoznavanje. To pa je najlažje potom jezika, bodisi živega ali pisanega. — Znanje srbohrvaščine torej ne koristi samo onim, ki iščejo službe izven Slovenije, ampak je tudi v korist celokupnega razvoja jugoslovanstva, oziroma jugoslovanske države, ki bo tem trdnejša, čim bolj se bodo Srbi, Hrvati in Slovenci poznavali in razumeli med seboj. Iz tega razloga imajo naša izobraževalna društva »Bratstvo« tudi povsod na programu pouk iz srbohrvaščine.

Postavljamo vprašanje: Ali se sploh more imengovati jugoslovanska, narodna in kulturna stranka, ki iz osebne strankarske mržnje prestavi profesorja srbohrvaškega jezika v Srbijo, kjer srbsko itak znajo in kjer ne more koristiti niti stotinko tega, kar lahko koristi v Sloveniji, zlasti v obmejnem Mariboru? Že sama premestitev je neodpustljiv greh, tem večji pa postane greh, ako pomislimo, da so dijaki na mariborskih srednjih šolah brez pouka, ker so jim patentirani Jugoslovani, po imenu samostojni demokrati, odvzeli profesorja, za nadomestilo pa niso poskrbeli. Ali ni to škandal, ki mu ga ni para?!

Vsi Marenberžani brez razlike politične pripadnosti so vložili prošnjo na velikega župana dr. Pirkmajerja, da bi ukinil premestitev nadučitelja Mirka Lešnika, čigar **nacijonalne zasluge** so splošno znane tako, da jih niti »Učiteljski tovariš« ni mogel preiti, dasi plava ta list v rokah samostojnih demokratov. Vse ni nič pomagalo: nadučitelj Lešnik mora zapustiti mesto, kjer bi v nacijonalnem oziru lahko še mnogo koristil in se mora preseliti v kraj, kjer narodu in državi izven šole ne bo mogel koristiti, kakor je na obmejno eksponirani točki, kjer je dosedaj služboval.

Profesorja Frana Bračuna premestijo v Srbijo, dasi ni izprašan iz srbščine in ga dijaki ne bodo razumeli, kar je zlasti važno pri pouku iz matematike in fizike. Tam ne bo mogel koristiti, kakor na tukajšnji gimnaziji, na kateri poučuje že nad 20 let.

Ti trije slučaji preganjanj profesorjev in učiteljev, ki imajo vsi družine, so tako kričeči, da bi se morale slednjemu zaslepljencu odpreti oči. Postopanje **samostojnih** demokratov, ki se po vsej pravici imenujejo več **jugoslovanske**, je protinarodno, protidržavno in protikulturno. In sicer nosi za te čine odgovornost predsednik samostojno demokratske stranke v Mariboru podžupan dr. Lipold. Nastane vprašanje: Ali ni med samostojnimi demokrati in Orjunaši nikogar, ki bi se zoperstavil takemu postopanju? O tem je naš dvom v polni meri upravičen, ker bi se bila sicer premestitev ne izvršila, oziroma bila bi se preprečila; tudi bi v tem slučaju Orjuna ne nagradila dr. Lipoldove s častjo kumice **jugoslovanskega** prapora. Ko bi Cankar ne bil že v grobu, bi lahko pisal satire o jugoslovanskih frazerjih, kateri so **v dejanju** pravi nasprotniki jugoslovanstva!

Pa še eno vprašanje moramo, da postavite:

Ali je vspričo takih razmer dopustno, da naša stranka sedi v občinskih zastopih štajerskih avtonomnih mest, v Mariboru, Celju in Ptuju pri eni mizi s takimi ljudmi? — Samostojne demokrate je treba povsod izolirati, v kolikor se že niso sami. Samo v tem vidimo poleg marljivega dela v narodu rešitev.

Jugoslov.-čehoslovaška liga v Mariboru v strankarskih vodah!

»Tabor« polemizira z »Narodnim Dnevnikom«, ker je poslednji list po zasluženju označil komunike, ki ga je izdalo vodstvo Jugoslov. čehoslovaške lige v Mariboru v zadevi govora br. Šolca. »Tabor« bi bolje storil, ako bi o stvari molčal. Zakaj se mora označiti korak vodstva lige kot nepravilen in strankarski? **Zato, ker bi moralo imenovano vodstvo, predno je izdalo komunike, počakati na oficijelno poročilo o glavnem strankinem zboru NSS in na govor br. Šolca, ki je izšel v oficijelnem glasilu NSS »Novi Pravdi«!** Toda vodstvo lige na to ni hotelo čakati, marveč je izreklo svojo sodbo **na podlagi glasila samostojnih demokratov »Jutra«**, ki je nam nasprotno in kot tako pri vsaki priliki potvarja resnico glede nas. — Ako še dodamo, da je vodja Jugoslov. čehoslov. lige v Mariboru znani demokrat in poročevalec »Jutra« dr. **Reisman**, potem vsak ve, koliko je bila ura. Odveč bi bil vsak nadaljni dokaz, da je bil ligin komunike politično strankarsko pobarvan in vsak si lahko napravi sodbo, ali je imel prav »Narodni Dnevnik«, ki je podvrgel vodstvo lige radi imenovanega komunikeja kritiki, ali samostojni demokratski »Tabor«, ki brani vodstvo lige. Vse kaže, da bodo samostojni demokrati napravili iz lige, v kolikor še niso, isto, kar so napravili iz Jugoslovanske Matice, katera sedaj, ko je prešla nasilnim potom v njihove strankarske roke, **spi spanje pravičnega**. Kakor smo protestirali proti strankarskemu izrabljanju Jugoslovanske Matice, ravno tako odločno protestiramo proti temu, da je Jugoslovansko - čehoslovaška liga v Mariboru zašla na strankarsko polje in da dela štafažo samostojnim demokratom.

Sporazum.

Narodna socijalistična stranka je na svojem zadnjem delegatskem zborovanju med drugim sprejela tudi resolucijo, v kateri izraža pripravljenost sodelovati z vsemi strankami, ki iskreno žele doseči sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci v pogledu notranje ureditve države. S tem sporazumom bi bil namreč odpravljen spor med posameznimi deli našega državnega ljudstva, ki že od postanka naše države sem silno ovira, deloma naravnost onemogoča vsako pametno in razmeram odgovarjajočo gospodarsko in socijalno zakonodajo.

Da ta spor v resnici obstoja, to vidi vsak slepec in njegovo upravičenost tajiti more samo oni, ki ima interes na tem, da se ta spor ne poravna, ker baš na tem sporu obstoji njegov eksistenčni pogoj kot jugoslovanskega žandarja. In žandar ne more živeti brez zločincev, in če zločincev ni, se mora najti namišljene, ali pa je treba zločine provocirati. In politični žandar je bil vedno ovira, ki je zapirala pot med ljudstvom in vladajočimi, ki je jemala ljudstvu zaupanje v vladi in vladi zaupanje v ljudstvo.

Kdo je igral in še igra pri nas v politiki vlogo žandarja, o tem na tem mestu ni treba obširno razpravljati. Ve to vsak in marsikdo je njegove politične metode občutil na lastnih plečih. Toda na vprašanje tega žandarja, ki se danes trese že za svojo službo, kakšen da naj bo ta sporazum, je treba na kratko odgovoriti.

Predvsem moramo ovreči žandarsko trditev, da nikdo onih, ki hočejo sporazum, ne pove in ni povedal, kakšen da naj bo in na kašni podlagi naj se sklene ta sporazum. Vse politične sile, ki se za sporazum trudijo, so ponovno povdarile, da se mora sporazum zgraditi na podlagi popolne dejanske enakopravnosti vseh državljanov Srbskega, Hrvatskega in Slovenskega imena. In vsaka večjih političnih skupin je več kot enkrat predložila javnosti in svojim nasprotnikom svoj načrt, kako da si zamišlja notranjo državno ureditev. Da so ti načrti neenaki, da si medsebojno deloma celo otro nasprotujejo, to ni noben argument za odklanjanje sporazuma. Ker če bi vse politične skupine zamišljale in želele isto ali povsem podobno državno ureditev, potem bi sporazuma sploh ne bilo treba, ker bi bil dejanstveno že dosežen že tu. Prav radi tega pa, ker različni deli našega državnega naroda žele in hočejo različno državno ureditev, je potreben med njimi kompromis, sporazum, ki naj uredi in konsolidira naše notranje - politične razmere in utrdi s tem tudi naše stališče na zunaj.

Rekli smo, da se mora naš notranjepolitični spor rešiti s kompromisom. Kompromis pa pomeni popuščanje na obeh straneh, ker popolna popustitev na eni strani ni kompromis temveč kapitulacija. In ena stran, radićevci, so že popustili. Popustili v vseh vprašanjih, ki jih je smatrala nasprotna vodilna skupina, radikali, za indiscoutable, nerazspravljiva. Stopili so na parlamentarna tla, prisegli kralju, priznali sedanjo ustavo in si pridržali le pravico do zakonite borbe za ureditev države po svojih željah. Večje lojalnosti ne more od Hrvatov nikdo zahtevati in prišel je čas, da spoznajo to tudi radikali in pritegnejo Hrvate k sodelovanju. Vsi znaki kažejo, da se bo to tudi zgodilo in s tem korakom bi prišla naša država velik korak naprej.

Zanimivo pri vsem tem je pa dejstvo, da baš oni, ki so preje najbolj gonili Hrvate v parlament in jih dnevno pitali z protidržavnimi veleizdajalci, sedaj ne najdejo zanje nobenega priznanja. Nasprotno! Mesto, da bi z veseljem konstatirali preokret v hrvatski politiki, jo skušajo le osmešiti ali pa ji zlobno podtikajo vse mogoče namene. In vse to le iz strahu, da bi se sporazum dosegel in da bi potem ne bilo več treba žandarjev.

Toda nujnost za vse dele zadovoljivega sporazuma za razvoj in napredek države je večja, nego vladohlepnost samostojno-demokratsikh žandarjev. To uvidevajo danes tudi že radikali in tej nujnosti se bo prej ali slej, v nepredolgem času, hočeš — nočeš moral umakniti Pribićevič s svojimi slovenskimi pomagači. In to za vselej!

Inteligenca in socijalizem.

Nazori o inteligenci in socijalizmu so razni. Če hočemo spraviti oba pojma v medsebojno zvezo, moramo najpreje označiti, kaj da je delo. Tudi pojem dela v narodnem gospodarstvu se tolmači razno. Najpravilneje bo pač, če smatramo za delo ono človeško udejstvovanje, ki smeri za ustvarjanjem novih dobrin. Imamo telesno in duševno delo: čisto mehanično delo, rokodelsko delo, organizatorično delo, tvorno delo, delo iznajditelja.

Inteligente hočemo tukaj imenovati ljudi, ki delajo predvsem duševno. V tej zvezi lahko smatramo za inteligenta tudi onega, ki nima višje šolske izobrazbe, ki pa dela bolj z razumom, nego telesno. Katero delo je višje, duševno ali telesno, o tem ni potrebno odločevati, ker oboje se medsebojno izpopolnjuje in eno brez drugega ne donaša nikakih koristi. Poleg tega pa je cela vrsta dela, ki zahteva duševnega in telesnega napora obenem.

Včasih navidezno samo telesno delo zahteva obenem veliko duševnega napora in velikokrat je navidezno duševno delo čisto mehanično. Vendar pa ni dvoma, da ima resnično duševno delo, n. pr. organizacijsko, ustvarjajoče, iznajditeljsko v gospodarstvu veliko večji pomen nego le mehanično delo in potem bi moralo biti tudi cenjeno.

Socijalizem je politična smer, torej smer, ki hoče v svrho svojega uresničenja do politične moči, potom katere namerava nadomestiti dosedanji gospodarski in družabni red z novim, socijalno pravičnejšim. Izhaja iz prepričanja, da obstoja v današnjem gospodarskem redu izkoriščanje enih po drugih in hoče to izkoriščanje onemogočiti z novim družabnim redom. Dosedanji red onemogoča pravično plačilo človeškega dela in onemogoča, da bi se človeške sile udejstvovale v polni meri v prospeh celote. In tu smo že pri vprašanju inteligence. Zdi se sicer, da stoji prava inteligenca v ospredju gospodarskega življenja, da je nositeljica gospodarskih dobrin in usmerjevateljica gospodarskega življenja celote. Ni sicer dvoma o tem, da predpostavlja vodstvo samostojnega podjetja gotovo mero inteligence, toda izkušnja nas uči, da ne stoji na čelu gospodarskega življenja vedno inteligenca, temveč prav nasprotno, da dela cela vrsta resničnih in znamenitih duševnih delavcev v namezdnem razmerju, da je izkoriščana in z današnjim stanjem nezadovoljna. Toda kljub temu, da se nahaja večina duševnih delavcev v gospodarski odvisnosti kapitalistov, se vendar noče strniti z delavstvom v eno bojno fronto, na drugi strani pa tudi delavstvo ne stori ničesar, da bi v svoje vrste pritegnilo čim več inteligence.

Pravi socijalist si ne sme domišljati, da bo novi družabni red izšel le iz ročnega dela in da v to svrho ni treba duševnega dela. Ravno tako nedvomno je tudi, da v novem redu ne sme biti duševni delavec podrejen onemu ali onim, ki bodo lastniki gospodarskih podjetij. Ne sme se dvomiti o tem, da bo inteligent, ko enkrat spozna in zapopade situacijo, stal demokratično ob strani delavca in da bo zahteval svojemu pomenu in izobrazbi primerno plačilo. Dokler ne bo teh predpogojev, dotlej bo zijal med delavcem in inteligentom prepad, ki ga izrabljajo sedanji gospodarji produktivnih sredstev v svojo korist.

Tudi delavstvo bo prej ali slej uvidelo, da nima nikakega smisla odganjati (bodisi da le neposredno, s svojim nezaupanjem) od skupne fronte duševnega delavca. Uvidelo bo, da k novemu gospodarskemu redu ne vodijo le lepi načrti in grmeči govori, temveč pošteno, in medsebojno izpolnjujoče se duševno in telesno delo. Do tega dela pa bo imel eden in drugi le takrat potrebno veselje, če bo videl, da izhaja iz njega tudi zanj materijelno in duševno zadovoljstvo.

Samo oni gospodarski sistem bo pomenjal napredek, ki osvobodi poleg telesnega dela tudi duševno delo onih spon, ki so ga dušile tisočletja in ki so ovirale ves človeški napredek in zadovoljstvo.

Čuditi se moramo, kako težko prodira ta nazor pri onih, ki vodijo novo družbo le v podržavljenju vse produkcije. Pot preko zadružnega socijalizma, ki mora pri naših razmerah biti prva etapa socijalističnega razvoja, bo tudi tem dokazal pomen inteligence v gospodarskem življenju.

POLITIČNI PREGLED

POLITIČNI POLOŽAJ.

Anketna komisija je predložila poročilo o svojih ugotovitvah v Zagrebu. Iz poročila anketne komisije je razvidno, da glede spornih hrvatskih mandatov ni nobenega zadržka, da se verificirajo. Z gotovostjo se torej računa, da bodo hrvatski mandati v najkrajšem času polnoštevilno zastopani v parlamentu. Pribičevićeva skupina sicer intrigira, da se hrvatski mandati ne verificirajo. Vendar pa vse intrige ne bodo veliko pomagale. Večina vodilnih članov radikalnega kluba je za verifikacijo in z zadovoljstvom sprejena na znanje ugodno poročilo anketne komisije.

Glede sodelovanja HSS v vladi so med radikali in samostojnimi demokrati vedno večja nesoglasja, ki prihajajo do izraza v obojestranskem časopisju. Radikalno časopisje stoji na stališču, da ne kaže odbiti od Hrvatov ponudene roke sprave in da se mora doseči sporazum tudi za ceno Pribičevićevega političnega obglavljenja. Kajti, Hrvatje dosledno in odločno izjavljajo, da se z radikalno stranko sporazumejo, ne marajo pa imeti prav nobenega opravka s samostojnimi demokrati. HSS upravičeno trdi, da bi v slučaju koalicije s Pribičevićem izgubila svoje pristaše. Časopisje samostojnih demokratov se na drugi strani srdito upira radikalni koncepciji, da bi se dosegel sporazum s Hrvati brez soodločevanja Pribičevića. Samostojni demokrati označujejo hrvatske ponudbe kot neiskrene in svare radikale, da bi bili od HSS preveč neodvisni. Svarila sam. demokratov ne sprejemajo radikali s tistim upoštevanjem kot bi želel Pribičević. Zato je v krogih sam. demokratov splošna potrtost in smatrajo danes za edini izhod, da likvidirajo stranko in se priključijo radikalom.

Glasila sam. demokratov bi rada v pomirjenje svojih pristašev vsaj še za trenotek dokazala, da vse razgovore radikalov in HSS ni smatrati resnim. Toda tudi ta slabotna dokazovanja se z dogodki samimi demantirajo. Vsaki dan se sliši, da so zastopniki HSS v stalnih stikih z dvorom in voditelji radikalov. Še tako naiven sam. demokrat ne more več verjeti, da so ti stiki formelnega značaja in kar tako za prazen nič.

Sporazum med Hrvati in Srbi se bliža in bo dosežen ter naj bo to prav sam. demokratom, ali ne!

DELO PARLAMENTARNIH ODBOROV.

Parlament je na predlog vlade odgoden do 25. maja. Med tem časom zborujejo parlamentarni odbori, predvsem odbor za proučavanje zakona o kmetijskih kreditih in sekcija zakonodajnega odbora, ki razpravlja o zakonu glede ustrojstva sodišč. Opozicija je pri obravnavi obeh zakonov nastopila s protipredlogi, katerih pa večina z malimi izjemami ni upoštevala.

RADIKALI O PRIBIČEVIĆU.

Radikalni »Vreme« je priobčil pod naslovom »Položaj g. Pribičevića« članek, v katerem pravi med drugim: Z radikalno izmenjavo politike HSS je nastala nova notranje politična situacija. Z ozirom na velik interes države, da se radičevci aktivno udeleže državne uprave in z ozirom na to, da je njihovo sodelovanje mogoče samo v tem slučaju, če se umakne Pribičević in njegova grupa, je prišlo do delikatne situacije: nastaja vprašanje, ali naj ostane na čelu državne uprave današnja kombinacija, ki ima zase vse formalne pravice, ali pa naj pride do kombinacije z radičevci in se s tem radičevce še bolj priveže na državo v pozitivni politiki. Dosedanja kombinacija ima za našo državo veliko zaslug. Vendar je imela ta kombinacija svoj raison detre samo toliko časa, dokler je imela za cilj, da paralizira delo radičevcev, kar pa sedaj po zgodovinskem preokretu HSS ni več potrebno, V tem smislu je PP vlada končala svojo nalogo. Sedaj je prišel čas, da se doseže sporazum s Hrvati. Pribičević stoji pred dilemo, ali da ne samo ovira, ampak

pomaga ustvariti kombinacijo z radičevci, ali pa da predpostavlja osebne in strankarske momente in otežkoči ustvariti kombinacijo, ki jo diktira naša notranja konsolidacija. Vsekakor se bo kmalu videlo, če je bila Pribičevićeva izjava, da se sam umakne, ko bi postal zapreka srbsko-hrvatskega sporazuma, res iskrena beseda velikega rodoljuba. Tragično je, če se mora politik umakniti s pozorišča, ampak slučaj s Pribičevićem ne bo stal osamljen. Clemenseau se je umaknil pod silo razmer na Francoskem, prav tako Pašić leta 1918 v Jugoslaviji, Venizelos na Grškem itd. — Kakor je videti računajo radikali z odstopom Pribičevića in mu že pišejo — politične nekrologe.

O PROJEKTIRANIH ATENTATIH.

Beograjska policija je dobila iz Dunaja obvestilo, da mislijo bulgarski komunisti izvršiti 15., ali 20. t. m. več atentatov v naši državi. Na osnovi teh obvestil je izvršila beograjska policija v Beogradu več preiskav in je pri tej priliki aretirala 70 Bulgarov. Od aretiranih Bulgarov je bilo izpuščenih na svobodo takoj 62, dočim se jih je v zaporih pridržalo 8, ker se niso mogli izkazati z dokumenti. Med osmerico aretirancev se nahaja tudi Nikola Hristov, ki je pri zaslišavanju prišel v taka protislovja, da je upravičen sum, da je nameraval izvesti atentat. Časopisje je aretacije Bulgarov v svojih poročilih silno pretiravalo, tako, da je moral fantastična poročila demantirati sam šef beogradske policije. V zvezi z zaslišavanjem Hristova je bilo aretiranih še nekaj oseb, vendar se do sedaj še nikomur ni moglo dokazati direktne krivde pri nameravani izvedbi atentatov.

AVSTRIJSKI PROBLEM.

Znano je, da se že dolgo časa vrši v Avstriji skrita propaganda za priključitev k Nemčiji. Odgovorni politiki se zaenkrat sicer še pomišljajo, dati v tem pogledu izjave, vendar pa ni smatrati avstrijsk. problema za nevažnega. Po zmagi Hindenburga je pričela Nemčija sama siliti na združitev z Avstrijo in s tem dobiti nadomestilo za vse one kraje, ki jih je izgubila po svetovni vojni. Nemčija spravlja sedaj izvedbo svojih obveznosti, izvirajočih iz mirovnih pogodb v zvezo z avstrijskim problemom. Francija odločno odklanja okrepitev Nemčije s priključitvijo Avstrije. Nemčija se bi s tem razširila v osrčju Evrope in odprla pot v Orijent, v Sredozemsko in Jadransko morje. Da so vse nasledstvene države proti združitvi Avstrije in Nemčije, je razumljivo. Saj bi bile potem meje proti Poljski in Češkoslovaški še bolj ogrožene. Za Jugoslavijo je pa gotovo tudi boljše, če meji za Mariborom ob Avstrijo. — Glede Avstrije je podal dr. Beneš velezanimive izjave dopisniku dunajske »Neue Freie Presse«, kjer je povdaril, da je Avstrija zmožna lastnega življenja in da je pogrešna trditev, da je njen obstoj mogoč le v zvezi z Nemčijo. Mi ne moremo dovoliti, da Avstrijo anektira Nemčija, kakor tudi ne smemo dovoliti podonavske konfederacije, ker bi k tej ne hotel nihče pristopiti. Kakor pa to ne moremo dovoliti, pravi dr. Beneš, pa Avstrije tudi ne moremo pustiti v sedanjem položaju. Avstriji se mora gospodarsko pomagati, seveda samo pod pogojem, da spremeni svojo notranjo politiko in sanira finance. Avstrija se ne sme samo zanašati, da bo vedno živela na stroške drugih.

SOVJETSKA RUSIJA.

Na kongresu sovjetov v Moskvi, ki je zadnji teden zboroval, sta predsednik ljudskih komisarjev Rikov in komisar za zunanje zadeve Čičerin podala poročilo o zunanji politiki sovjetske vlade. Oba politika sta razdelila svetovne države v dva tabora, na eni strani Anglijo in Ameriko, ki si vedno bolj osvajata Nemčijo in z druge strani Rusijo, Japonsko, Francijo in Poljsko. Rikov in Čičerin sta se izjavila za najboljše odnošaje s Francijo. Čičerin je odkrito povdaril: Francija ni nevarna Rusiji. Francija je upnik Rusije, proti Angliji je pa dolžnik, kot je Rusija. S tem se približuje Rusija latinski republiki in odvrača se anglosaškemu plutokratskemu imperijalizmu. Francija stoji danes pod neznosnim pritiskom Anglije in Amerike, ki pod krinko prijateljstva nastopata kot neusmiljena upnika. Svoj čas se je Francija lahko tolažila z mislijo, da bo plačilo Nemčije izravnalo francoske finance, po uveljavljenju Dawesovega načrta je pa tudi to izključeno. Razumljivo je zato, da polagoma zapušča Francija svoje bivše zaveznike in se nagiba k Rusiji. Prav tako se godi s Poljsko, ki tudi išče nove orijentacije, odkar ji je nenaklonjena Anglija glede meja z Nemčijo. Kar se pa tiče Japonske je tudi jasno, da zelo trpi vsled amerikanske gospodarske diktature. Na Kitajskem se vodi pravi boj med japonskimi in amerikanskimi interesi. Sicer je pot do protianglosaškega in protiamerikanskega bloka še dolga, vendar sta Rikov in Čičerin uverjena, da bo moralo v doglednem času priti do tega.

ITALIJA.

Italijanska zbornica je sprejela z veliko večino zakonsko osnovo, s katero se daje ženam v komunalnih upravah omejeno volilno pravico. Volilno pravico imajo žene, ki so dopolnile 25. leto in so bile odlikovane z državnimi redovi, so matere in žene v vojni padlih, so dokončale obligatno ljudsko šolo, ali pa da plačajo najmanj 40 lir letnega davka in znajo čitati in brati. Pred sprejetjem tega zakona je Mussolini v svojem govoru povdaril, da si je žena v svetu priborila svoje mesto, katerega ne bo zapustila. Žene so za časa vojne veliko napravile. Mnogo je slučajev ženskega heroizma. In še nekaj nas je izučila vojna. V bodoči vojni bo žena igrala še večjo vlogo. Zakonita osnova predvideva določila, da se bo za slučaj vojne mobiliziralo tudi žene, ki se bodo morale podvreči disciplini v svrho obrambe domovine. — Z volilno pravico so torej ženske v Italiji dobile tudi vojaško dolžnost.

BELGIJA.

Vlado so sestavili klerikalci, katerim načeluje Van Vywere. Liberalci so sedaj sklenili, da nastopijo v opozicijo proti klerikalni vladi. Ker so socijalni demokrati že v opoziciji, so po sklepu liberalcev klerikalci brez večine v parlamentu. Van Vywera bo moral demisijonirati. Govori se, da je pričakovati kabinet, ki bo sestavljen iz izvenparlamentarnih osebnosti.

NEMČIJA.

Razni politiki skrajne desnice so pričakovali, da bo s Hindenburgovo izvolitvijo izvršen v najkrajšem času preobrat v monarhističnem smislu. Sedaj spoznavajo, da so se v svojih računih vendarle nekoliko ušteli. Celo sam Hindenburg jim podira iluzije, ki z ozirom na razburjeno inozemstvo hiti podajati izjave, da priznava versaillski dogovor, priznava republikansko formo in priznava veliko delo, ki ga je izvršil bivši državni predsednik Elbert. — V državnem zboru je zunanji minister Stresemann povdaril, da je nemška vlada edina v tem, da se mora izvesti Dawesov načrt. Glede Avstrije je izjavil, da hoče Nemčija vse storiti, da bo živela v najtesnejših stikih s sosednim bratskim nemškim narodom.

Mladinski vestnik.

Iz osrednjega tajništva. Na zadnje okrožnice nekatere organizacije še niso odgovorile. Konstatirati moramo, da so najnerednejše ravno tiste, ki najraje kritizirajo. Zanimivo je tudi ugotoviti, da odgovarjajo posamezne organizacije le na zapuno okrožnico, medtem, ko se jim okrožnica glede lista ne zdi tako važna. **In vendar je ravno od uspeha te okrožnice odvisen ves naš nadaljni razvoj.** Zato ponovno pozivljamo ona »Bratstva«, ki nam še niso poslala tozadevnih sklepov, da zamudo nemudoma popravijo. Tudi mesečnih poročil za april nam še niso poslale vse organizacije. V prihodnje bomo na tem mestu prizadete organizacije imenoma pozvali, da store svojo dolžnost.

Trbovlje. V našem »Bratstvu« se je pričelo novo življenje. Na zadnjem sestanku, ki mu je prisostvoval br. Kozinc iz Ljubljane, so se napravili velevažni sklepi glede nadaljnega dela, ki bodo kaj kmalu pokazali, da je v Trbovljah še dosti idealne delavske mladine. »Jutrov« dopisnik se naj le potolaži. Že pet let trobi, da nas ni več, pa se le ob vsakem koraku spodtakne ob nas. Mi mu pa zaupno povemo, da bo naš socijalistični prapor ponosno plapolal nad Trbovljem, ko bo »Jutro« na prste štelo svoje somišljenike v našem revirju.

Javnosti. V Zagorju se je ob priliki proslave 1. maja pripetil incident, da je v sprevodu, ki so ga priredile vse delavske organizacije skupno, nek naš neodgovoren član na zahtevo komunistov snel trobojnico s prapora naše zagorske mladinske organizacije. Odgovorni funkcijonarji mladine se sprevoda niso udeležili, ker so bili službeno zadržani. Naši nasprotniki so ta incident seveda takoj izrabili, da kujejo iz njega kapital za sebe. V informacijo javnosti izjavljamo, da smo takoj uvedli najstrožjo preiskavo. Član, ki je snel trak, je spoznal svojo pogreško ter je izvajal konsekvence in izstopil iz organizacije. O. i. o. NSM bo po končani preiskavi postopal tudi proti ostalli sokrivcem in bo napravil sklep, s katerim bo v polni meri izravnana nekorektnost, ki se je zagrešila na dan 1. maja. — O. i. o. NSM.

»Bratstvo« v Kranju priredi v nedeljo, dne 24. maja ob 4. uri popoldne igro »Trhli dom« v Sokolskem domu v Stražišču. Po igri šaljiva pošta in prosta zabava s plesom. Omenjena prireditev bi se morala vršiti že 8. maja, toda bila je pa prepovedana. Vsa bližnja »Bratstva« vabimo, da se udeleže naše prve letošnje prireditve v čim večjem številu in nam s tem pripomorejo do čim večjega moralnega in gmotnega uspeha.

Izlet »Bratstva« v Žireh. »Bratstvo« v Žireh je napravilo v nedeljo, dne 17. t. m. prvi svoj izlet na Goli vrh. Udeležba je bila nepričakovano lepa in so se udeležniki veselili lepega razgleda raz Golega vrha. Na vrhu so se izletniki pozdravili z ljubljanskimi taborniki, ki so tudi priredili izlet na ta lepi vrh. Tov. Mohorič je na vrhu govoril o maju kot delavskem prazniku in o lepoti naše domovine. Za lep govor je žel obilo priznanja. Po govoru se je vršila domača zabava. Žirovčani si želimo več takih izletov.

Vsem strankinim organizacijam in zaupnikom! Letošnji glavni strankin zbor je nadkriljeval vse dosedanje strankine zbore tako glede obiska, kakor tudi glede stvarnih razprav na vseh zborovanjih. Največja zasluga za to gre našim požrtvovalnim strankinim funkcijonarjem in delegatom, ki se niso strašili ne truda, ne denarnih žrtev, da ste pohiteli na glavno zborovanje, da sodelujete pri stvarnem delu za pokret narodnega socijalizma. Načelstvo stranke smatra za svojo dolžnost, da izreče zahvalo vsem funkcijonarjem in delegatom s prošnjo, da delo v smislu sklepov glavnega zbora nadaljujete v svojem delokrogu in s tem pripomorete kar največjemu razmahu narodno socijalistične ideje. Letošnji strankin zbor je jasno pokazal, da je v narodno socijalistični stranki nešteto vztrajnih in idealnih delavcev, ki so za svoje ideje pripravljeni doprinesti največje žrtve. Zato bo ta ideja živela, bo napredovala in zmagala v korist države in v korist jugoslovanskega delovnega ljudstva. Z delom do končne zmage!

Načelstvo NSS.

Poziv vsem našim organizacijam! Komaj je za nami glavni strankin zbor, že imamo pred seboj drugo važno zborovanje, kateremu moramo istotako posvetiti vso pozornost in s polnoštevilno udeležbo pokazati, da visoko cenimo tudi naš strokovni pokret. Narodno socijalna strokovna Zveza ima o Binkoštih svoj glavni letni zbor na Jesenicah, kamor pohite delegati vseh naših strokovnih podružnic. Glavno zborovanje se vrši na Binkoštno nedeljo ob 10. uri dopoldne v dvorani Vergles na Savi, popoldne pa priredi jeseniška podružnica veselico. Naslednji dan pa so nemaravani izleti na Bled, Bohinj, ter na Golico. Železniško ministrstvo je dovolilo polovično vožnjo za vse udeležence in je tako omogočeno marsikomu pohiteti v lepih spomladanskih binkoštnih dneh na našo lepo Gorenjsko. Jeseniški tovariši pa bodo poskrbeli za udobna, cenena in deloma brezplačna prenočišča. Načelstvo stranke poziva vse naše krajevne organizacije, da zanesljivo pošljejo svoje delegate na strokovni kongres in da agitirajo za čimvečjo udeležbo. Vsa podrobna pojasnila daje osrednje tajništvo v Ljubljani ali pa strokovno tajništvo v Narodnem domu. Pozivamo vse naše somišljenike, da se pridružijo delegatom naših organizacij in porabijo ugodno priliko, pohitijo na divno Gorenjsko ter v lepi naravi nekoliko pozabijo na vsakodnevne skrbi. Parola vseh narodnih socijalistov bodi, o Binkoštih vsi na Jesenice!

Slike glavnega strankinega zbora so že gotove ter so prav dobro izvedene. Ker stane vsaka slika le 20 Din, je s tem omogočeno, da si jo nabavi marsikdo, ki hoče imeti o letošnjem zboru lep spomin. Pozivamo vse organizacije in delegate, da slike čimpreje naročijo. Zadošča dopisnica na osrednje tajništvo, denar pa naj se pošlje po poštni nakaznici.

Seja osrednjega izvrševalnega odbora NSS se bo vršila v nedeljo 14. junija ob 10. uri dopoldne v spodnjih strankinih prostorih Narodnega doma v Ljubljani. Ker bodo na dnevnem redu te seje nekatere važne točke v smislu sklepov strankinega delegatskega zbora, zato opozarjamo že sedaj, vse člane osrednjega izvrš. odbora, da si uravnavajo svoje stvari tako, da se bodo seje gotovo udeležili. Vabila z dnevnim redom bodo pravočasno razposlana.

Ljubljansko okrožje.

Seja ljubljanskega okrajnega odbora se bo vršila v torek 26. t. m. ob 8. uri zvečer v strankinem tajništvu. Pozivamo vse odbornike, da se te seje zanesljivo udeleže, ker je na dnevnem redu kot glavna točka volitev funkcijonarjev.

Krajevna organizacija NSS v Logatcu javlja, da je v zadnje poročilo o občnem zboru pomotoma prišel med novoizvoljeni odbor tudi Vilar Karol, ki ni odbornik krajevne organizacije.

Celjsko okrožje.

Redni članski sestanek celjske krajevne organizacije se je zopet vršil minulo soboto, dne 16. t. m. kakor dosedaj po navadi pri Jelenu. Sestanek je bil zopet dobro obiskan, dasi smo videli marsikoga, ki ga pa ni bilo! — Tovariši, prihajajte k sestankom redno in v obilnem številu. Je to potrebno, ker stojimo pred važnimi dogodki. Na sestanku sta poročala predsednik in tajnik o vršivšem se zborovanju delegatov ter o strankinem glavnem zboru v Ljubljani dne 9. in 10. maja 1925. Obenem smo častitali k godovanju tovarišu predsedniku »Bratstva« ter preživeli tako skupaj par veselih trenutkov.

Krajevna organizacija opozarja vse svosvoje člane, da se danes, soboto, 23. maja 1925 ne bode vršil redni članski sestanek, ker so tovariši odborniki zadržani po odborovi seji, ki se vrši istočasno na drugem kraju. Vendar pa članom priporočamo, da zvečer posetijo tovariša Žigona, ako so prosti ter da se v prijateljskem pogovoru pomenijo a aktualnih strankinih zadevah. Saj vsakomur dobro de, ako so po celotedenskem delu v soboto v prijateljski družbi malo porazgovori in nekoliko oddahne.

Odborova seja. Tovariše odbornike vljudno vabimo k odborovi seji, ki se bode vršila danes v soboto zvečer dne 23. maja 1925 ob 8. uri v klubovi sobi hotela pri Žumru ter prosimo točnosti in polnoštevilne udeležbe.

»Oljka.« Vse pevce vljudno pozivamo in vabimo, da se naj udeležujejo redno pevskih vaj, ki se bodo vršile odslej vedno vsako sredo ob glasovanju v posebni sobi gostilne Božič in Škarpi. Posebej še opozarjamo, da je pričetek vsakokrat ob 8. uri zvečer in točna udeležba vsakega pevca sveta dolžnost. Pridite vsi.

Zamudnike naročnike »Nove Pravde« opozarjamo, da smo pobiranje, ali bolj pravberačenje, za dolžno naročnino zaključili ter jih pobiralec-zaupnik ne bo več obiskoval, ali kakor se nekateri izražajo, nadlegoval. Uprava »Nove Pravde« bode storila z dolžniki sedaj svoje korake ter si naj posledice pač vsak sam pripiše. Časa je bilo dovolj stvar urediti in naj ne skuša nihče iskati jalovih izgovorov. Kdor list prejema, ga mora tudi plačati, vsaj uprava nima osla, ki bi cekine rigal in mora papir, stavek, tisk, režijo in poštnino tudi plačati. Hudo je, da moramo tako pisati, pa vsaj se nekaterih ljudi ničesar ne prime.

Poziv. Osrednje vodstvo narodno-socijalne zveze v Ljubljani je poslalo vabilo na glavni zbor, ki se bode vršil v nedeljo, dne 31. maja 1925 ob 10. uri predpoldne na Jesenicah na Gorenjskem. Prosimo tovariše člane krajevne organizacije, kakor tudi one od »Bratstva« in Delavskega podpornega društva, da nam javijo, če in kateri se bodo tega zborovanja udeležili, da jim lahko močimo legitimacije. Železniška vožnja je polovična in je želeti, da pohiti v divno Gorenjsko izmed nas kar največ udeležnikov. Vodil bode vse Celjane tovariš Gobec, ki daje tudi druga potrebna pojasnila. Lahko se pa zglasite tudi pri tovarišu tajniku v njegovi pisarni.

Naše stališče napram marksizmu.

Zmaga nauka Karla Marxa v socijalističnem svetovnem gibanju, kaže na sebi vse znake zmage nemške filozofije pri največjem delu socijalističnih delavcev (borcev). Gotovo, da je postranska stvar, saj za čisto človeško mislečega človeka je ta nauk vznikel, — osnovne važnosti je, jeli isti človeštvu koristi ali ne. Vsled tega hočemo samo s tega stališča presoditi marksizem in ugotoviti naše razmerje do njega.

Nemška moderna filozofija je nasprotje onih idej, ki tiče v delih francoskih enciklopedistov in ki so se praktično useljevale z veliko francosko revolucijo in postale pozneje duševna dobrina celega človeštva. — Francoska filozofija 18. stoletja je polagala največjo važnost na moralne ideje. Tudi predmarksistični socijalisti, z izjemo edinega Stirnerja, o katerem še spregovorimo, so v svojih sistemih priznavali tudi moralne ideje.

Marxov nauk, opirajoč se izključno na materijalizem, pa je, kot bomo pokazali, odločno moralni nihilizem.

Marx in Engels sta izvrgla moralne ideje iz svojega sistema, ker so po njunim nauku vznikle vse moralne ideje iz gospodarskih vzrokov, to je iz sebičnosti in lakomnosti. Zato je po njih zgodovina industrije in trgovine že desetletja zgodovina upora modernih proizvajalnih sil, proti modernim proizvajalnim razmeram«. Marx in Engels nista pokazala niti iskre zaupanja v moč človeške vesti. Vsako upanje na pravičnost in uvidevnost je zanje nesmiselna blodnja, vsak izraz naklonjenosti, varanje. Izraz in pojem pravice, se pojavlja pri njih samo zato, da se mu posmehujejo kot iluziji: »Sklicevati se na pravico in moralo, nam znanstveno ne pomaga nikamor«, pravi Engels v svoji polemiki proti Dühringu. — Marx pa odkrito pove, da »zvene pravi.čnost, svoboda, bratstvo, sicer lepo, toda ne dokazujejo ničesar v zgodovinskih in političnih vprašanjih«, da so zgolj fraze. Vsled tega je v Marxovem in Engelsovem komunističnem manifestu z leta 1848 pravo, zakon (med možem in ženo), lastnina, samo izmišljotina meščanske (buržuazne) družbe, plod meščanskega proizvajalnega načina. V kolikor se tiče malih narodov zanika Marx njihovo eksistenčno upravičenost in soglaša z njihovim zatiranjem.

Marxističnega materijalizma ne karakterizira nič bolje nego to, da domneva, da je objavil, da so ljudje samo zveri in, da je zgodovina človeštva samo »boj za delež pri žretju in za mesto pri koritu na tej zemlji«.

Marxov predhodnik Max Stirner, ki je te usodne nauke popolnoma odkrito proglašal v svoji knjigi »Der Einzige und sein Eigentum« že v letu 1844, in katerega stopinjam je pozneje sledil Marx, pravi cinično: »Nasilje ima prednost pred pravico, in to s polno pravico!« Beseda, ki jo je Stirner pisal vedno z veliko začetno črko je bila »Jaz«! Skrbeti za kaj drugega, ko za blagobit tega »Jaz« smatra za blaznost. Morala pomenja zanj čvekanje norcev, ki verujejo v fiksne ideje. Vestnost smatra za neumnost; vest dolžnost, zakon, to so zanj čenče, »s katerimi so Vam prenapolnili glavo in srce in Vam poprenapolnili glavo in srce in vas poblaznili.« Slabotnež je v očeh Stirnerja človek, ki se odreka »junaškemu pogumu lažiti«, ker, če že enkrat lažem, zakaj potem ne lagati s polno zavestjo in s polno silo. Varanje, hinavščina, laž, izgledajo slabše, nego so.

Te osnove Stirnerjevega moralnega nihilizma so temeljno vplivale na marksizem in se uveljavile v osnovi Marxovega nauka. Marxov sistem sam pa temelji na Heglovem nauku, da se mora vsak pojem prevrniti v svoje protislovje. Marx in Engels, katerima je bila ta skolastika evangelij, sta iz tega sklepala, da se mora tudi kapitalizem prevrniti v svoje protislovje, torej v komunizem. Marx si je torej predstavil komunizem kot nujni konec kapitalizma.

To, kar so proglašali Stirner, Marx in Engels za delavski razred, isto je proglašal Nietzsche za kapitalistični razred. Nauk vseh je poseben proizvod nemškega duha in razlika med njimi je samo ta, da govore prvi k izkoriščanim in trpečim masam delavskega ljudstva, medtem, ko govori Nietzsche k srečnim posedujočim, napolnjenim s pijanim egoizmom svojih uspehov.

Od obeh smeri je bila v devetnajstem stoletju človeška družba obdarjena s proglašanjem materijalistične oblastne vere, z naukom, ki si je utiral v resni meri pot v svet pravtako ko industrijski proizvodi z znamko »Made in Germany«. Nauk, ki je imel tudi svoj žalostni delež na začetku svetovne vojne in v pozneje sledečih notranje - političnih zmedah. V 18. stoletju je raznetil francoski duh človeštvo z zvišeno idejo svobode, v 19. stoletju pa je nemški duh zastrupil človeštvo z naukom oblasti.

Nietzsche s Stirnerjevim cinizmom proglaša formulo: »Ničesar ni resničnega, vse je dovoljeno«. Proslavlja razbrzdanega zastrupljevalca Cezara Borgia kot vzor človeka in nam slika »prijetni občutek, kadar moremo brez vseh predsodkov dati občutiti svojo moč slabotnemu, »de faire le mal pour le plaisir de la faire« (storiti slabo vsled dopadenja nad storjenim) »razkošje nasilstva« in prikazuje nam svojega gospodskega človeka, kot »radosti plesočo prikazen, katera po strašni vrsti umorov, požigov, skrunitev in mučenja, odhaja s takim ponosom in duševnim ravnovesjem, kot bi izvedla le kako študentovsko šalo, prepričana o tem, da bodo imeli pesniki za dolgo časa snov za pisanje in proslavljanje«.

Pri taki življenski filozofiji, pronikajoči zlasti v meščanske vrste nemške družbe, je bilo pri nemški vojski za svetovne vojne pričakovati one bestijalnosti, kot jih je zagrešila.

Toda Nietzschejev nauk je le navidezno nasproten marksizmu. Pri natančnejšem primerjanju vidimo, da je oboje iz istega testa. Z Marxom veže Nietzscheja vez skupnega odpora do skromnih državljanskih vrlin, do varčevanja zavesti dolžnosti, priprostosti, ter skupno nagnenje k domišljavemu samoprecenjevanju in surovemu zasmehovanju vseh drugače mislečih. Predvsem pa je vez med njima cinizem!

Nietzschejeva gospodska morala je odmev diktature proletarijata. — Marx in Nietzsche imata tudi iste politične osnove in sicer obožavanje oblasti in preziranje pravice. Marx, Engels in Nietzsche izjavljajo v svojih političnih razpravah soglasno, da nimajo niti najmanjše vere v moralne sile.

Kot že goraj omenjeno, je imel Marx svojega predhodnika v Stirnerju. Originalen pa je Marx na drugem polju in treba priznati, da je bilo tukaj njegovo delo resnično zaslužno in da mu je za to delo delavsko ljudstvo lahko hvaležno. Bilo bi mnogo koristneje, če bi bil Marx ostal edino na tem polju raziskovanja in se ne bi spustil v reševanje problema socijalizma, katerega problema de facto ni niti rešil.

Marx je prišel z neutrudno gorečnostjo z raziskovanjem vseh vrst in oblik rokodelstva. V tej smeri je nagromadil ogromno množino koristnih spoznanj. Do njegove dobe je meščanska veda spregledavala ta prezirani svet težkega in trdega dela, posebno v Nemčiji, v zemlji kastnega duha, kjer je

STROKOVNI VESTNIK

Glavni zbor NSSZ.

Kakor že javljeno, se vrši ob Binkoštih naš glavni zbor. Ker nas loči od njega samo še en teden, se moramo za zbor dobro pripraviti. V naslednjem spored in navodila:

Skupen odhod udeležencev je v nedeljo 31. maja ob 6.40 uri zjutraj z glavnega ljubljanskega kolodvora. **Vožnja je polovična.** Vsak udeleženec dobi izkaznico in na podlagi te kupi vozni listek z mokrim žigom. Listek na Jesenicah ne sme oddati, ker velja za povratek v Ljubljano. Na glavnem zboru se bo na izkaznicah potrdila prisotnost, ki opravičuje do polovične vožnje. Polovična vožnja velja iz vseh krajev, zato naj vse podružnice takoj pošljejo sezname udeležencev, da dobe pravočasno zahtevano število izkaznic. Zunanji udeleženci morajo priti v Ljubljano s ponočnim vlakom ali pa že v soboto zvečer.

Po prihodu vlaka na Jesenice bo sprevod s sokolsko godbo na čelu. V sprevod mora brezpogojno vsak udeleženec. Oni kraji, ki imajo naše prapore, morajo iste prinesti s seboj. Vsi udeleženci naj imajo znake.

Začetek glavnega zbora bo točno ob 10. uri. Vsi delagati naj bodo točno na svojih mestih. Zbor traja neprekidno in je želeti, da vztrajajo na njem vsi do konca.

Po zboru bo skupen obed. Vsi udeleženci naj se javijo odboru podružnice, da jim naroči obed. Prijave je poslati tajništvu čimpreje.

Popoldne ob 3. uri se vrši strokovni shod mladine. Tudi tega shoda se je udeležiti v kar največjem številu.

Ob 4. uri priredi podružnica na Jesenicah veselico, na kateri nastopi tudi pevski zbor »Bratstva« iz Hrušice in tamburaši »Bratstva« z Jesenic. Po možnosti naj se tudi veselice udeleže vsi udeleženci.

Za prenočišča v nedeljo zvečer bo tudi preskrbljeno. Potrebno pa je pravočasnih obvestil. Zato naj vse podružnice takoj store svojo dolžnost.

V pondeljek 1. junija se vrše izleti na Bled, Boh. Bistrico in Golico.

Na Bled je pešizlet skozi Vintgar. Vintgar je ves prenovljen in kdor še ni videl te naše krasote, naj pobiti na ta izlet. Z Bleda bo za izletnike v Boh. Bistrico odhod ob 14.31, v Boh. Bistrico prihod ob 14.54. Za razgled ostane čas do 18.23 ali 19.44, ko odhaja vlak v Ljubljano. Vožnja Bled—Boh. Bistrica stane samo 7 Din.

Drugi izlet je na Golico. Odhod bo v rani jutranji uri. Natančno zvedo izletniki na zboru.

Priporočamo vsem udeležencem, da se udeležijo enega ali drugega izleta in si tako ogledajo lepoto naše Gorenjske.

Pozivamo vse naše podružnice, da privedejo na zbor čimveč našega članstva. Vse člane pa pozivamo k polnoštevilni udeležbi. Izleta se udeleže lahko tudi nečlani, prijatelji naše strokovne organizacije, ki dobe izkaznice v tajništvu NSSZ v Ljubljani, Narodni dom.

Ob Binkoštih vsi na Jesenice!

Upravni odbor NSSZ ima svojo prihodnjo sejo v soboto, dne 30. maja t. l. ob 7. uri zvečer v gostilni tov. Ravhekarja na Jesenicah Sava. Vabila bodo razposlana v začetku prihodnjega tedna. Skupen odhod vseh odbornikov in osrednjega vodstva je v soboto, 30. t. m. z vlakom ob 15.10 (3.10 uri pop.) z glavnega ljubljanskega kolodvora. Kdor želi prenočišče za soboto zvečer, naj takoj sporoči tajništvu, da mu ga preskrbi. Po seji priredi podružnica pozdravni večer v čast gostom. Sodeluje tamburaški zbor »Bratstva« Hrušica. Vsi odborniki se morajo te zadnje seje brezpogojno udeležiti.

Izkaznice za polovično vožnjo na Jesenice se naročajo in dobe v tajništvu NSSZ v Narodnem domu. Dobe jih lahko tudi nečlani društva, ki so prijatelji NSSZ. Izkaznica opravičuje do polovične vožnje s tem, da se kupi cel vozni listek, ki velja tudi za povratek.

Iz strokovnega tajništva. Vse podružnice opozarjamo, da jim tekom tedna pošljemo v študij nov načrt glede spremembe članarine in podpor. Ta načrt naj se prouči pri vsaki podružnici, ker se bo o njem razpravljalo na seji upravnega odbora na Jesenicah. — Vse podružnice naprošamo, da nam najpozneje do 26. t. m. točno odgovore na zadnjo okrožnico. Bodite točni!

Ustanovni občni zbor podružnice NSSZ v Ptuju se vrši v nedeljo, dne 24. maja ob 10. uri dopoldne v prostorih gostilne »Dravska klet«. Pozivljamo vse člane, da se ga udeleže polnoštevilno. Na zboru poroča tudi delegat osrednjega vodstva iz Ljubljane.

Čudne metode. Z ozirom na notico pod tem naslovom v zadnji »Novi Pravdi« smo dobili obvestilo, da sta omenjeni dve delavki še dobili stanovanje in sta zopet v službi. Delavstvu ni podjetje napovedalo nikak boj. Nas to poročilo le veseli, ker smo že v zadnji notici povdarjali, da se nimamo pritoževati proti podjetju, ki z delavstvom lojalno postopa. Za nas je s tem zadeva končana.

Občni zbor podružnice NSSZ v Kranju se je vršil v nedeljo 17. t. m. v prostorih gostilne pri Novi pošti. Zborovanje je bilo če se upošteva, da je bil to prvi občni zbor, prav dobro obiskano. Predsednik tov. **Sušnik je** otvoril zborovanje z lepim nagovorom o važnosti strokovnega pokreta ter, pozival navzoče k stvarnemu in složnemu delu. Predsednik osrednjega vodstva NSSZ tov. R. Juvan je na to v daljšem govoru obrazložil pomen strokovne organizacije, poročal o delavskem gibanju ter o socijalni zakonodaji ter je bilo njegovo poročilo z odobravanjem sprejeto. Po daljši debati se je izvolil odbor, kateremu naželjujejo zavedni naši kranjski tovariši, ki so nam porok, da bo nova kranjska podružnica znala pravilno zastopati interese kranjskega delavstva.

— **Umrl je v** Litiji po dolgi in težki bolezni tovariš Franc Kancler, delovodja v predilnici. Pokojnik je bil naš zvest somišljenik. Preostalim naše odkrito sožalje.

TEDENSKE NOVICE

— † **Dr. Ivan Žolger**, minister in vseučiliški profesor na ljublj. univerzi je 16. t. m. zatisnil oči v nekem zdravilišču pri Gradcu ter bo na Dunaju, kjer je svoj čas služboval, pokopan v rodbinski grobnici. Z dr. Žolgerjem smo izgubili moža, kremenitega značaja, slovitega znanstvenika in odkritega Jugoslovana, moža, ki je tudi napram svoječasni avstrijski vladi odkrito pokazal svoje slovensko mišljenje in pripadnost in ki je po prevratu odšel tja, kamor ga je vleklo srce — v Jugoslavijo. Dr. Žolgerja so čislali tudi beograjski krogi. — Naj počiva v miru!

— **Za obrtništvo!** — V Beogradu se je sestavila komisija za izdelavo osnutka zakona za kredite obrtništvu. V kratkem bomo tedaj že slišali, kakšen bo ta toliko potrebni zakon. Želeti bi bilo, da bi bil zakon res tak, da bi omogočal našemu obrtništvu razvoj, da bi bil za vse pokrajine enako pravičen in da bi se potem tudi tako izvajal.

— **Stanovanjski zakon** je sprejet in že v veljavi, dasi nam še v detajlih ni znan. V kolikor pa nam je znan, lahko rečemo, da je zakon nesreča za ljudstvo. Kdo bo zmogel strahovito povišanje stanarine, ne da bi za svoje delo tudi več zaslužil? Posledica bo, da številni ne bodo mogli plačati najemnine in zato jih bo mnogo, mnogo vrženih na cesto. Zlasti velja to za delavstvo in državne uslužbence. Ti bodo morali in morajo takoj dobiti višje prejemke. Za to so upravičeni iz čisto človeških in socijalnih razlogov. Gospodje, zganite se! Ako ste ukazali plačati, ukažite tudi dati, dati takih plač, da bodo ljudje lahko živeli! Delavcem višje plače, uradništvu višje doklade in stanarino!

— **Nove poštne pristojbine.** — S 1. julijem stopijo nekatera zvišanja poštnih pristojbin v veljavo. Frankatura za pisma in dopisnice ostane neizpremenjena. Pač pa se zviša pristojbina za rekomandacijo, ki bo znašala odslej 3 Din, prištevši še navadno pristojbino Zviša se tudi pristojbina za razne tiskovine od 20 na 25 para. Takse za povračilo in obvestilo o izplačilu položnic pri oddaji pošiljatve se zvišajo od 2 na 3 Din, po izročitvi pošiljatve pa od 4 na 6 Din. Za ekspresne pisemske pošiljatve se zviša taksa od 2 na 3 Din, pri paketih pa od 5 na 6 Din. Od kart za identičnost se plačuje namesto 4 Din 10 Din. Taksa za odgovor in izpremembo naslova odgovarja taksi za rekomandirano pismo do 20 gr. Takse za dostavitev na dom so povišane pri vrednostnih pismih od 2 na 3 Din, pri izplačilu položnice na dom pa od 20 na 50 para za 50 Din, od 50 para na 1 Din za 50 do 100 Din, od 1 na 2 Din za 1000 do 5000 Din. V mednarodnem poštnem prometu so zvišane s tem tarifom te-le takse: za tiskovine, poslovne liste in blagovne vzorce od 40 na 50 para pri 50 gr, za priporočene pošiljatve od 2 na 3 Din, za povračilo pri oddaji pošiljatev od 2 na 3 D., po oddaji pošiljatve pa od 4 na 6 Din; za ekspresne pisemske pošiljatve od 4 na 6 Din, za pakete od 5 na 6 Din; za odgovor in izpremembo naslova od 4 na 6 Din, za ocarinjene pisemske pošiljke od 1 na 3 Din. — S tem smo deležni zopet novega davka, ki ob vse naše gospodarsko življenje znatno bo vse naše gospodarsko življenje znatno

Zagorje in 1. maj. — Iz neljubega incidenta, ki se je odigral pri delavski proslavi 1. maja v Zagorju po krivdi nepremišljenega zastavonoše »Bratstva«, hoče gotova gospoda kovati političen kapital. Toda to bomo tej gospodi temeljito prebrisali. Za enkrat se z zadevo ne pečamo javno, dokler preiskava ni popolnoma zaključena, govorili pa bomo tem temeljiteje pozneje. — Do takrat pa naj naši pristaši ohranijo mirno kri.

— **Obravnava radi šolskega štrajka v St. Vidu nad Ljubljano.** — Kakor smo svoj čas poročali, se je uprizoril v Št. Vidu nad Ljubljano zaradi prestavitve učiteljic šolski štrajk. Vsled tega so bili nekateri starši citirani pred sodišče in minuli teden se je v Ljubljani vršila razprava. Zaključek razprave je zanimiv v toliko, ker je kazenski senat v razsodbi izrekel, da zadeva ne spada v kompetenco deželnega sodišča. »Slov. Narod« pravi, da pridejo vsi obtoženci razen Lampičeve, ki je oproščena, pred poroto, — ako državni pravdnik dvigne obtožbo. Ta »ako« pa pove veliko, kajti jasno je, da porotniki ne bodo dotičnih starišev spoznali za krive po § 92 srbskega zakona zaradi hujskanja proti obstoječim zakonom. Tega namena gotovo nihče ni imel. Pač pa so ljudje hoteli dati le izraza protestu proti premestitvi učiteljev.

— **Razpis službe.** — Pri okr. sodišču v Ljutomeru je razpisano mesto višjega pisarniškega oficijala. Prošnje je vložiti do 20. junija t. l. pri predsedstvu okrožnega sodišča v Mariboru — Več v »Ur. l.« št. 44.

— **Vojaška služba se šteje** v napredovanje in pokojnino v vsakem slučaju, ne glede na to ali je državni uslužbenec odslužil vojaško službo pred ali po vstopu v državno službo. Šteje se vsaki dan, odslužen pri vojakih. Tako je razsodil sedaj državni svet. Oni državni uslužbenci, ki so se zaradi nevštetja vojaške službe pri prevedbi po novem zakonu pritožili na državni svet, dobe svoje pritožbe kmalu pozitivno rešene. Oni pa, ki se niso pritožili, morajo sedaj takoj na pristojno ministrstvo vložiti prošnje za vštetje vojaške službe. Prošnje so kolkovine proste. Isto velja za žandarmerijsko službo, ki bi se morala všteti 12 mesecev za 18. Naše svoječasne inormacije so bile tedaj točne.

— **Važno za reducirane državne uslužbence.** Vsi oni svojčas reducirani ter po starem upokojeni državni uslužbenci, ki imajo 35 efektivnih službenih let, to je z vojaškimi, a brez vojnih, ki so se vštela v pokojnino dvojno, bodo sedaj prevedeni po novem zakonu. To se pravi, pristojna ministrstva jim bodo priznala pokojnine po novem zakonu. Vendar mora vsak posamezni za to vložiti prošnjo na pristojno ministrstvo. — Tudi to vest smo prejeli iz avtentičnega vira v Beogradu, in je popolnoma zanesljiva.

— **Vozne olajšave za lesno industrijo.** Ministrstvo za promet je izdalo odlok, ki priznava zaračunavanje tovornine hlodov iz gozdov na domače žage po znižani tarifi za circa 30 odstotkov. — Prav in hvalevredno, samo če je namen tudi iskren in če je izšel iz gole ljubezni do zaščite domače industrije, kakor tudi iz smotra po znižanju cen lesnih produktov, in če ni v tem grmu skrit drug zajec.

— **Naše bolnice so prenapolnjene!** Taka obvestila so prinesli vsi naši slovenski listi s pripombo, da se lahko sprejmejo samo nujni in hujši slučaji, nevarna obolenja, poškodbe itd. Skoro istočasno pa razglaša ministrstvo za narodno zdravje velikodušnost uradniškega zakona, ki nudi državnim uslužbencem v vseh državnih pa tudi privatnih in samoupravnih bolnicah, katere uživajo državno subvencijo, brezplačno zdravljenje in osrkbo za nje in njih družine. Sedaj pa pomislimo, kako pomoč in velikodušnost je to, če se na drugi strani omejuje v bolnicah sprejem kar na splošno. Državni uslužbenec bi se dostikrat poslužil te svoje pravice, saj pridejo v hišo razne bolezni, porodi itd. — pa se ne more, ker so bolnice prenapolnjene. Storil bi to včasih že tudi največ zaradi tega, da bi si priharnil ordinacije in drage honorarje za zdravnika. — Ali bi tedaj ne bilo bolje, da bi se v bolnicah otvorili razni ambulatoriji za državne uslužbence? To bi imelo več smisla in več praktične vrednosti za državnega uslužbenca in tudi za bolnice, ki bi bile dostikrat s sprejemanjem bolnikov razbremenjene. Dosti ljudi bi šlo v ambulatorij namesto v bolnico. Pa tudi mladi zdravniki v bolnicah bi dobivali v ambulatorijih več parkse. — To naj bi se še uvedlo in državnim uslužbencem ter njih rodbinam bi bilo veliko pomagano.

— **Polži v zelenjadnem vrtu** so zlasti pri letošnji moči po nekod velika nadloga, ki naredi veliko škode in jeze zlasti onim revneŠim slojem, ki imajo par gredic za solato in drago zelenjad. — Pa polže lahko odpravimo in pokončamo z živim apnom ali pa cementom. Živo apno se zdrobi v prah ter se z njim ali s cementom potresejo gredice okrog rastlin. To se ponovi dnevno dvakrat in sicer zgodaj zjutraj v presledku četrt ure. Večkrat zato, ker prva pot preko apna ali cementa polžu ne škoduje, ker se telo zavaruje s slino, drugič pa mu sline zmanjka in ko pride zopet preko apna, omaga in pogine. Pri razsipanju apna ali cementa je treba paziti na oči, zato se lahko obrvi namaže z oljem. Roke pa se potem obriše s suho cunjo.

— **Staroveška justifikacija jugoslovanskega vojaka v Zagrebu.** — Te dni smo čitali o usmrtitvi narednika Rumpla, rodom Slovenca, ki je nedavno v Zagrebu izvršil roparski umor nad bogatim trgovcem Keljkovićem in to v vojaškem skladišču. Brezdvomno je zaslužil Rumpel za svoje nečloveško, brezsrčno dejanje najstrožje kazni, toda take srednjeveške kazni bi se nad jugoslovanskim državljanom moderne in kulturne evropejske države v 20. stoletju ne smelo izvršiti. Še bolj žalostno pa je, povdarek gotovih naših listov, ki nekako z naslado naglašajo, da se je justifikacija izvršila po vojaških predpisih in ki na dolgo in široko razkladajo krutost škandaloznega akta, o katerem bo govorila cela Evropa. Če že imamo take starinske predpise v veljavi, naj bi se bili izvedli v imenu božjem skrivoma, ne pa da se alarmira 8000 ljudi, ne glede na starost, da se navžije krvi človeka, ki je padel v močvirja današnje človeške družbe le kot žrtev naših povojnih razmer. Način smrti Rumpla zahteva, da se ta balkanska metoda nikdar več ne ponovi. Je pač vseeno, jeli Rumpel vse te dolgotrajne prizore pred ustrelitvijo pred oddajo strelov iz najbližje okolice prenesel mirno ali takorekoč cinično in prezirljivo, ali mu je bilo v srcu hudo ali ne, človek je bil in kot človek kaj takega ne zasluži. Menda bodo ljudski zastopniki imeli toliko besede, da te škandalozne predpise odpravijo. — O ustrelitvi sami in predceremonijah neovirano, ker to ni v skladu z našim človeškim čustvovanjem. Proč z barbarstvom! Za take zločince se dobi drugačna, primernejša kazen.

— **Pustimo jim veselje.** — Neslano »Jutro« je v nedeljo ugotovilo, da na letošnjem strankinem zborovanju ni bilo več kot 92 udeležencev, med tem ko smo mi poročali, da jih je bilo okrog 500. Pri tem se »Jutro« sklicuje na »České Slovo«, ki da je tako poročalo. V svoji zlobnosti pa »Jutro« zamolči povedati, da se je vršilo na predvečer strankinega zbora, to je v soboto 9. t. m. delegatsko zborovanje, katerih število je bilo po organizacijskem redu omejeno po jakosti vsake krajavne organizacije. To omenjamo zato, da postavimo »Jutro« na laž. Sicer pa nam je vseeno kaj »Jutro« piše. Glavno je, da nas ne hvali, ker to bi bilo slabo znamenje.

— **Zopet nesreča na Japonskem.** — Pred nekaj dnevi je Japonsko zadela zopet velika katastrofa. V nekem industrijskem kraju za izdelovanje svile je nastal požar, ki je upepelil nad 2000 hiš in pokončal tudi mnogo ljudi in blaga. Škoda je velikanska. — Japonska dobiva udarec za udarcem.

— **Povišanje uvozne carine za moko so** zahtevali naši trgovci in lastniki mlinov na zadnji seji trgovske zbornice v Ljubljani. To pa za vse mlevske izdelke, ki pridejo iz inozemstva po 88 par za kilogram. Brezdvomno se bo želji gospode ugodilo in ljudstvo bo jedlo zopet dražji kruh. Svarimo vlado in zahtevamo, da se zahteva trgovcev odkloni. Ljudje tega ne bodo zdržali! Zahtevale se bodo opravičeno višje plače in tako bomo zopet pričeli z draginjo navzgor. Gospodje industrijci in veletrgovci naj se zadovoljijo z manjšim zaslužkom!

— **Monarhistična propaganda na Poljskem.** Kakor poročajo inozemski listi se vrši na Poljskem jaka propaganda za vpostavitev monarhije in kralja Siksta Parmskega. Ta teden je bilo mesto Varšava neko jutro kar zasuto z letaki take vsebine, ki pozivlje na prevrat. —

— **Proti Židom.** Na nekem dunajskem vseučilišču so nemškonacijonalni dijaki uprizorili 8 dnevni štrajk, ker se je profesorski kolegij branil odkloniti vstop inozemskih judovskih dijakov na dotično vseučilšče.

Pri mestu Dortmund v nemškem Porurju, ki jo lahko smatramo, kot največjo evropsko jo lahko smatramo, kot največjo evropsko rudniško pokrajino, se je 16. maja dogodila velikanska rudniška nesreča, ki je zahtevala, kolikor je doslej znano, 50 človeških žrtev. Veliko pa jih je težko ranjenih. Nesreča se je pripetila v jami Dorstfeld vsled eksplozije, ki je nastala po vseh dosedanjih ugotovitvah v skladišču za razstreljivne snovi, v katerih je bilo do 18.000 kg. To sklepajo iz tega, ker so se eksplozije potem nadaljevale v drugih skladiščih ter je bilo le človeškem naporu mogoče lokalizirati in zabraniti nadaljne eksplozije še v drugih rovih. — Nesreča je strahovita, veliko družin je brez očeta, ki jim je služil kruh. Najbrž je med ponesrečenci tudi precej Slovencev.

— **Zgodnje nevihte.** — Že v zimskem in zgodnjem pomladanskem času smo letos opazovali nevihte, čuli grom in videli blisk. Rekli smo že takrat, kaj bo letos. In res, naše domneve niso bile neopravičene. Vedno

ELITNI
KINO MATICA
LJUBLJANA
Kongresni trg

delodajalec za vsak napredek v industriji zahteval zase čast in hvalo, a kjer se je o delu mas, čeprav je bilo to delo tako težko in bogato žrtev, v letnih poročilih akcijskih podjetij omenilo komaj z besedo. K tem masam je prišel Marx kot prvi, ki se je zanimal za njihovo usodo in vzbujal zanimanje socijalistov za delavstvo in zanimanje delavstva za socjalizem. Vsi učinkoviti spisi socijalističnih teoretikov so obtožba proti bogastvu. V prvem delu svojega »kapitala«, ki je praktično glavno delo Karla Marxa, razkrinkava z neumorno vztrajnostjo vse trike, s katerimi lakomnost okraja delovne čebele za njihovo mezdo in ure odpočitka in s katerimi skuša zmanjšati majhne dohodke njihovega truda. S tem je ustvaril Marx mračno dopolnitev k preveč žareči sliki, ki so jo navajeni slikati branitelji obstoječega reda. Tudi meščanska veda sama je čutila resnico te obtožbe in ni si mogla kaj, da ne bi tu in tam priznala marksizma. Gotovo, da je tako odkritje o svojem stanju moralo vplivati na delavstvo. Delavec je videl, da v kapitalističnem raju zanj ni nobenega upanja ne v tem, ne v bodočem svetu, da je edinole zdelana, uboga žival, določena za trpljenje in preziranje. Nasproti tej družbi, ki mu je tako očividno kazala svoje prezir anje, je mogel postaviti delavec samo eno: število z njim enako mislečih, z njim enako čustvujočih; dejstvo, da njegova zahteva, njegov protest vzbudi miljonski odmev v zemlji — pri sovrstnikih njegovega razreda. »Proletarji vseh dežel, združite se!« To geslo je reagovalo na dano stanje.

Marxove zasluge so torej po tej strani neoporekljive. Na drugi strani pa moramo odkloniti celotni njegov materijalistični in le na oblastno misel opirajoči se sistem.

Marx in Engels sta, kakor je bilo že omenjeno, po osnovi Heglove filozofije, da se vsak pojem prevrne v svoje protislovje, učila, da je komunizem nujni konec kapitalizma. S to geslovito trditvijo sta se zelo spretno izognila nujnosti, podati načrt bodočega komunističnega reda. Ker kdor je dokazal, da je komunizem nujen, temu pač ni treba dokazovati, da je tudi izvedljiv. In baš zadnji dokaz je napravljal v praksi največje težkoče. Predmarksistični socijalisti so smatrali prav rešitev tega vprašanja za svojo glavno nalogo. Delali so v prvi vrsti na izgraditvi načrta za bodoči socijalistični red. Njihova raziskavanja niso bila vselej uspešna, ker kot se to običajno dogaja pri novih idejah, so praktični proizkusi kakor tudi točnejši premislek pokazali mnoge od prvotnih načrtov za neizvedljive. Bilo je treba veliko nadaljnega raziskavanja. Marx se je tem čerem izognil. Nič nam ne pove o tem, kako naj bo zgrajen bodoči gospodarski red. Pravi samo, da je treba zrušiti obstoječega, potem da pride komunizem sam po sebi. V tem tiči slabost marksizma, kar se tiče osnovnih potez bodoče socijalistične druzbe, nam ne daje nikake razlage, komaj nekoliko negotovih predlogov. Praktično je torej marksizem v tej meri popolnoma neploden in konstrukcijo bodočega gospodarskega reda prepušča bujni fantaziji pravljičarjev in romanopiscev.

Marksizem je mogel torej agitacijsko vplivati v masah k skupnemu nastopu v določenih sporih, kjer je šlo za obrambo upravičenih interesov delavstva. Mogel je tudi obuditi zavest razredne skupnosti, ni pa se mogel uveljaviti v praktičnem življenju tedaj, ko je imel priložnost, rešiti problem socijalizma.

Po našem naziranju ne more vprašanje socijalizma ostati čisto materijalistično in oblastno vprašanje, temveč je predvsem problem morale, prava, pravičnosti in človečanstva. Njegove rešitve v praktičnem življenju ne gre pričakovati samo na gospodarski osnovi, temveč predvsem na pravnem temelju onega prava, ki je posledica moralnega čutenja človeštva današnje dobe.

V socijalističnih vrstah takorekoč vseh držav se v novejši dobi prihaja do prepričanja, da je treba marksizem podvreči temeljiti reviziji. Walther Rathenau, vodilna osebnost nemške socijalne demokracije, je v svoji knjigi »Nach der Flut«, ki je izšla kratko pred njegovim umorom v l. 1923, poskusil opravičiti nemško mentaliteto v poslednjih desetletjih, pri tem pa se vendar nehote bridko pritožuje nad usodnimi posedicami marksovega nauka med nemškim delavskim ljudstvom in priznava, da se je velik del socijalne demokracije postavil proti demokratizmu in parlamentarizmu in da je socijalizem veliko trpel pod tem, da je postala politika delavstva doktrinarska.

S tega stališča je treba presojati naše razmerje do marksizma.

OBLEKE NA
OBROKE
O. BERNATOVIČ
LJUBLJANA, MESTNI TRG

STOEWER-REKORD pisalni stroj in STOEWER šivalni stroj

v vseh opremah si oglej pri LUD. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, I. nadstr., vrata 10.

se nad nami kopičijo oblaki in prihajajo nevihte, iz raznih krajev prihajajo poročila o katastrofah. Posebno pa je strela letos neprizanesljiva. Tako je ta teden v Nemčiji strela ubila 5 ljudi, ko so vedrili v neki baraki. Na Štajerskem, na Vinski gori pri Šent Janžu pa je v nedeljo popoldne ravno med popoldansko službo božjo udarila strela v zvonik, ki ni nosil strelovoda ter ubila enega moža, poleg tega napravnila dokaj poškodbe na zvoniku in v cerkvi, ljudstvo pa prestrašilo tako, da je nastala zmeda, pri kateri je bilo poškodovanih več ljudi, zlasti otrok, ki so se tlačili iz cerkve. Prisotnost duha je zgubil tudi župnik, ki bi bil na ljudstvo moral vplivati pomirljivo, je pa najprvo zbežal iz cerkve.

Poskusiti in prepričati se, je nujna stvar! Veliko naših gospodinj je še, katere zadnji čas še niso poskusile naše prave **„KOLINSKE CIKORIJE“**, ki je zelo izboren pridatek k kavi. Priporočamo vsem, da poskusijo in zahtevajo izrecno »Kolinsko cikorijo«, ki je vrlo dobra, poceni in zdrava. Ta domači izdelek naj ne manjka v nobeni naši rodbini!

Ljubljana.

— **Pa so se le zgenili.** — V zadnji številki smo kritizirali mleko, katerega prodajajo nekatere mlekarne in mlekarice v taki kakovosti, da se že pri zajtrku istega dne zasiri in postane nerabno. Umevno je, da je bila naša kritika opravičena, ker so konzumenti z zbrozganim mlekom pri že tako visoki ceni utrpeli znatno škodo in bi jo še naprej, če se brozgarija nebi odpravila. Naša kritika pa je imela ta uspeh, da so se ljubljanski mestni očetje zganili, kajti že ta pondeljek se je pričela preiskava mleka pri dovažanju v mesto na cestah in v mlekarnah. To je popolnoma v redu in v interesu producenta in konzumenta. Producent, ki uživa pri nas splošen sloves, kar se poštenja tiče, naj ta sloves tudi obdrži. Eventuelni mlekarski prekupci mu ne smejo jemati slovesa z brozgarijo, ki zasluži kazen. Konzumenta pa naj se obvaruje škode, posebno pa še z ozirom na to, ker so pri tem bili največ prizadeti revnejši sloji. — Upamo, da se bo napravil in tudi vzdržal red.

— **Opozorilo o pravem času!** — Prihajamo v sezijo češenj in polagoma tudi drugega sadja, katerega zlasti naša mladina tako ljubi. Iz dosedanjih skušenj pa je sadje v nekaterih naših mestih pretirano drago, tako, da ga revnejši sloji svojim otrokom ne morejo nuditi. Tudi tukaj bi bila dolžnost naših mestnih očetov, da posežejo vmes in ugotove s kakim dobičkom delajo naši prodajalci sadja. Primerne korake pa je treba storiti takoj. Češnje so se namreč že pojavile na trgu. Je to zgodnje blago iz Italije, ki pa ima tako ceno, da bi človek kar ne verjel. Se pa le prerado zgodi, da prvotne cene tujega blaga pozneje le prerade uplivajo tudi na domače sadje in tako se prodaja tudi sadje v polni seziji po razmeroma visokih cenah, zlasti pri nas v Ljubljani, med tem ko je v drugih mestih, kakor v Mariboru neizmerno cenejše. Skratka, tržna nadzorstva naj povsod nastavijo primerne cene. Ljudi odirati se ne sme. Paziti se mora zlasti na prekupce, ki romajo zlasti ob tržnih dneh celo na periferije mestnih dohodnih točk, da tam ustavijo kmeta in odkupijo cele vozove sadja na debelo, tako da sadje iz prve roke sploh ne pride na trg. — Na te nedostatke in verižništvo opozarjamo ob pravem času.

— **Pred kopalno sezono.** — Razna dovoljena in nedovoljena kopališča bodo kmalu oživela. Prvi solnčni dnevi v maju so že pokazali, da bo pričetek kopanja letos zgodnji in najbrž tudi obisk kopališč velik. Zato bo naše ljubljansko kopališče za Prulami premajhno in še bolj prenapolnjeno kakor lani. Umevno je, da bodo ljudje iskali vode drugod, da bo obisk Save od črnuškega mostu doli posebno mnogobrojen. Tam pa ni nobenih varnostnih naprav, prepovedati pa tudi ne kaže tega lepega, naravnega kopališča, ki je zlasti naši mladini tolikanj pri srcu. Zato bi priporočali, da bi se varnostne oblasti tudi za to kopališče malo zanimale. Predvsem bi bilo treba na primernem mestu tam ob Savi portirati malo zasilnega rešilnega materijala, saj dva čolna, par drogov in vrvi. Treba pa bi bilo tam tudi malo nadzorstva, ker so se lani dogajale tatvine in pa tudi druge stvari, ki niso pač vzgoji mladine priporočljive in koristne. Sploh naj se za to kopališče nekaj stori, pa ne mogoče z uvedbo kakih novih taks ali vstopnic. Na mestu bi bila tudi kaka okrepčevalnica, pa brez opojnih pijač. Prav tako bi bilo želeti tudi večkratne avtomobilne zveze med Ljubljano in črnuškim mostom.

— **Razsvetljava na periferijah** v Ljubljani je še vedno taka, da se jo lahko klasificira z »ljubljansko«. — Vsi umori in napadi v temnih nočeh, vse prošnje na pristojna mesta in v listih nič ne zaležejo. Mestni magistrat je gluh in nem. Ne napravi nič, pa tudi ne da tige od sebe, da bi človek zvedel, kaj o stvari gospodje mislijo. Hranilnična cesta, Vodovodna cesta in ves oni pomerij, ki se od dne do dne bolj in bolj obljuduje — je v egiptovski temi. Pa pravijo, da je elektrike dovolj. Celo neka mitnica tam proti Šiški je popolnoma v temi. Kako naj tam mitniški stražnik opravlja službo, ko ne vidi nikogar s čim prihaja po cesti. Ali ni to brezbrižnost in indolenca? — Prosimo, da se temu napravi konec in ljudskim zahtevam ugodi. Pripravljeni smo tudi, če ne bo nič pomagalo, pozneje navesti vzroke, zakaj se doslej *ni nič ukrenilo (sic!)*.

— **Apel na policijsko oblast.** — V Sponji Šiški imamo cesto, ki se imenuje sedaj Podmilščakova in ki je vsled nove kolonije pri arzenalu postala zelo živahna. Cesta se vije ob gramoznih jamah, ki že same na sebi niso zlasti ponoči posebno varne. Pa ljudje so grdi in pričeli so te jame še širiti proti cesti, oziroma izpodkopavati cesto iz gole nagajivosti. Pasaža te ceste na enem kraju je nevarna in bi bilo iz policijsko varnostnih ozirov treba nekaj ukreniti, da posestnik dotične javne poti ob jami zavaruje, ker je on povzročil opasnost, da se človek zlasti ponoči celo mogoče s kolesom zvne v globino. Policija naj stori svojo dolžnost.

MLADA DRUŽINA.

5. Ime.

Na prvem sestanku si izbero člani lahko žival, deklice pa cvetko ali drevo. — Imen je dovolj na razpolago, toda pri tem je treba misliti na to, da je izbrana žival primerna zmožnostim članov družine. Tekači naj si izbero jelena ali gazelo, plezalci risa ali veverico, prebrisanci lisjaka, plavači labuda ali bobra itd.

Imena za deške družine: ris, jelen, volk, medved, lev, tiger, divji petelin, orel, sokol, kragulj, jastreb, bober, veverica, polh, lisjak, srnjak itd.

Imena za dekliške družine: jelka, koza, bor, lipa, breza, nagelj, vrtnica, spominčica, planika, murba itd.

Ime predlaga vodnik ali vodnica, ostali ga sprejmejo ali predlože drugega.

6. Prapor.

Zastavica družine je trioglat kos belega blaga (osnovnica 50, višina 70 cm). Zložen je z dveh delov; na enem je uvezena silhueta (temna senca) izbrane živali ali cvetke, na drugi strani pa je uvezen naš znak: bel krog (simbol večnosti) in rogova (simbol moči). Oboje, senca, živali in znak, je uvezeno v barvi rodu, v katerega vstopi družina (če v dotičnem kraju še ni rodu Združenja slovenskih tabornikov, potem si družina lahko sama izbere barvo). Oba dela se zložita in sešijeta in prapor je gotov. Na pohodu ga nosi vodnik družine na svoji palici, v taboru pa se zasadi na sredino kot znak domovanja tabornikov. Prapor je svetinja družine in naj se zato z njim lepo ravna.

7. Izlet in taborišče.

Takoj po prvem sestanku povede vodnik svojo družino na izlet. Ni potrebno kam daleč, z vlakom ali z vozom; zadostuje v najbližjo okolico. Seveda mora biti kraj primeren, neobljuden, divji in res lep, če je le mogoče naj bo blizu voda in gozd. Na izlet naj vzamejo taborniki čim manj hrane, (saj izleti niso pojedine), a tem več taborniških priprav, t. j. signalizacijskih praporov, pijonirskega orodja, šatorov, vrvi, dolgih palic i. dr. — Oblečeni naj bodo izletniki čim lažje in udobnejše. — Na izletu ni treba nastopati s kakimi surovimi vojaškimi metodami. Saj tudi lepa beseda mnogo zaleže, navadno še več kot ostudno zaletavasto »komandiranje«. — Na pohodu se prepevajo primerne pesmi in med živahno zabavo in prijetnim podukom v naravi mine pot izredno hitro. Če je pot dolga, se del počitkov porabi za metanje palic, težkih kamnov in lase.

Ko prispe družina na kraj, ki ga ji določi vodnik za dnevni tabor, je prva stvar, da se razdeli delo na posameznike. Vodnik pošlje dva po drva, enemu poveri postavitev ognjišča, enemu postavitev prapora, dva ali tri pošlje raziskat in pregledat okolico v razdalji 300 do 500 m okrog tabora (o uspehu svojega poizvedovalnega pohoda poročajo nemudoma vodniki in ga obvestijo o vseh posebnostih). Ostale obdrži vodnik v taboru in jih zaposli pri postavitvi in razpenjanju šotorov. — S tem pa ni rečeno, da bi moralo biti na izletu vse tako; to je le primer, katerega izvedba pa je prepuščena vodnikovi uvidevnosti in zmožnosti. — Šele po tem delu, ko je ogenj že razpaljen, ko so razpeti vsi šotori, ko plapola sredi tabora prapor in ko visi nad ognjem kotel, šele po tem je početek, je zabava. —

(Dalje prih.)

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Vse izgubljeno.

Že več ur je poteklo in še vedno leži Ellen nad truplom ljubljene matere. Zdi se kot da je tudi uboga sirota sledila v večnost ubogi varuhinji. Strežnica je že nekajkrat pogledala pri vratih v sobo, ni si pa upala stopiti notri. En pogled ji je že zadoščal, da je vedela, da je bolnica že umrla. In tudi stari oskrbnik ne mara motiti uboge Ellene v njeni tugi, dobro vedoč, da je vsaka tolažba zaman. Stari mož se ni motil.

Kajti Ellenina bol je bila tako strašna, da niti jokati ni mogla. In ravno to tarnanje brez solz je bilo pretresljivo grozno. Zopet in zopet poljublja Ellen umrlo na mrzle ustnice.

»Mati«, šepeče polna obupa, »mati, ti si odšla, ne da bi vedela najstrašnejše. Toda sedaj, ko stojiš pred prestolom najvišjega sodnika, zveš grozno, strašno novico, da je William londonski morilec deklet.«

Z medlimi, široko odprtimi očmi štrli Ellen v smehljajoči se obraz umrle.

Oh, da bi vsaj mogla jokati, da bi si olajšala srce! Zaman — njena grozna bol ne pozna solz!

»Mati, mati, oh, kako si srečna!« vzdihne s drhtečimi ustnicami, »nič več ne bivaš na zemlji — tvoja duša se je preselila v one nebotične višave, kjer kraljuje večna ljubezen — in ne samo ljubezen, marveč tudi mir in pokoj!«

Nenadoma se zgane in se srepo ogleduje po sobi. Mir? — se ji oglaša tih notranji glas, kot bi ji neka tuja, nepoznana sila poklicala to besedo v spomin. Pa ne da je to glas umrle matere, da naj ji Ellen sledi v kraj večne ljubezni in miru?

Mlada deklica pritisne roki na burno valujoče prsi.

»Mir, da; tišina v grobu, to je tisto, po čemur koprni moje srce. — Spati večno spanje, ne da bi mi bilo treba še dalje trpeti te grozne srčne muke. Da, po takem miru hrepenim — in — našla ga bom!«

Izraz njenih oči meri sedaj skoro na blaznost. Preplašeno gleda Ellen okrog sebe kot da se boji, da bi se ji mogel kdo približati, morda celo oseba, katero je nekoč tako iskreno ljubila — William, kateri se ji sedaj naravnost studi, pred katerim ima nepopisljiv strah in grozo. Če bi sedaj prišel? Pri tej misli Ellen nalahko zakriči. V *smrtnem* strahu se ozira proti vratom v pričakovanju, da bi mogel grozni človek vsak hip vstopiti. Toda tega si ji sedaj ni bati, saj se William nahaja še v svoji hiši na zapadnem obrežju ter dela načrte za maščevanje nad žensko, ki mu je napravila toliko gorja.

Ellen hodi nemirno po sobi gorindol, vmes pa večkrat obstane ter pazno zasleduje vsak hrup, ki se pojavi zunaj. Na videz napravlja vtis, da se niti ne zaveda svojega ravnanja, in vendar je vse njeno ravnanje dobro preračunjeno. Kajti dozdevno brez namena — in vendar s tako naglico, da bi nihče, ki bi je opazoval, ne mogel opaziti njenega naklepa, se približa omarici, ki je vsebovala razna zdravilna sredstva, ki so služila gospej Morris za časa njene zadnje težke bolezni.

Z bliskovito naglico odpre Ellen najhno omarico ter seže z roko notri, takoj nato pa spravi v žep svoje obleke malo steklenico. Par sekund stoji nepremično pri omarici, njen pogled je neprestano uprt v vrata sobe. Potem pa skoči hitro k umrli materi ter poklekne poleg nje.

Mati, mati, jaz pridem za teboj, oh, prosi vsemogočnega sodnika da mi odpusti mojo pregreho in me sprejme v kraljestvo večnega miru. — Mati, ali čuješ prošnjo tvojega otroka — glej, ne morem še dalje živeti, ko sem vse, prav vse zgubila!«

Počasi se sedaj dvigne poleg trupla.

»Kaj je rekla mati? Da ima William plemenito srce in da ima le to napako, da se da v svoji strasti večkrat zavesti h kakemu nepremišljenemu dejanju. Oh mati, saj nisi vedela, da je William tisti mož, čegar ime izgovarja ves London s strahom in grozo!«

»Zadnje pismo naj še prejme od mene!« nadaljuje šepetaje. »Da, pisati mu hočem, stari oskrbnik naj mu izroči pismo! Ve naj, da mi je radi njegove nezvestobe, radi njegovih groznih umorov počilo srce. In zve naj tudi, kako sem trpela. — Toda kdo ve, če mu ne bo morda celo ljubo, ako tudi jaz odidem za materjo, potem more kot doslej nadaljevati svoje nočne čine ter v objemu drugih žensk na mene docela pozabiti!«

Komaj izpegovori zadnje besede, že stopi k pisalni mizi ter s krčevito naglico napiše pismo. Ko ga s tresočima rokama vtakne v ovoj, se ozre še enkrat na mrtvo mater, nato pa stopi k zastoru pri vratih. Stopivši v predsobo vidi, da sloni strežnica, ki že več noči ni zatisnila oči na stolu v trdem spanju. Blizu nje pa stoji stari oskrbnik, kateremu odseva z obraza globoka žalost. Ko zapazi gospodično, stopi nekaj korakov naprej in prestrašeno strmi v njen popolnoma izpremenjeni obraz.

»Gospod Sampson,« pokliče Ellen tiho.

»Moja ljubljena mati je umrla,« izpregovori deklica neverjetno mirno, »pred nekaj urami je mirno zaspala za večno«.

Po nagubanem obrazu starega oskrbnika se vlijejo velike solze.

»Oh, moj Bog, milostljiva gospodična oh — — —«

»Tiho,« ga prekine Ellen z isto mirnostjo. »Jutri, gospod Sampson, ukrenemo vse potrebno za pogreb. Sedaj pa imam tukaj še eno pismo za vašega gospodarja. Čim pošlje semkaj kakega sla, mu izročite pismo — nikomur drugemu — ste me razumeli, gospod Sampson?«

»Zgodilo se bo kot ukazujete, milostljiva gospodična,« zatrjuje oskrbnik udano ter vtakne pismo v žep, ne da bi se ozrh vanj. S tem večjim strahom pa motri obraz mlade deklice, ki mu sedaj s svojo malo desnico seže v roko.

»Najiskrenejša vam hvala, gospod Sampson, za vse usluge, ki ste mi jih izkazali.«

Stari oskrbnik poljubi tresočo kot ogenj vročo roko uboge deklice, na njegovem poštenem obrazu pa se pojavi izraz nenavadne skrbi. Ellen mu pomigne z roko — znak, da želi biti sedaj sama, nemotena. Oskrbnik stopi ubogljivo za zastor, takoj ga zopet nekoliko dvigne, česar pa Ellen seveda ne opazi, ter pazno gleda v sobo kjer leži umrla.

Ellen poklekne poleg umrle matere. Oskrbnik ne sliši šepet njenih nerazločnih besed pač pa vidi, da se je Ellen ponovno sklonila nad umrlo in jo poljubljala na usta. Njegovemu izkušenemu pogledu pa ne ostane neopaženo, da mora mlado gospodično težiti še neka druga bol, kot le žalost nad izgubo ljubljene matere, in ravno njemu nepoznana bol je morala povzročiti v deklici strašen obup, ki ji odseva iz oči. Ali se morda moti? — Še vedno stoji pri zastoru ter vidi, da je Ellen zopet pokleknila poleg umrle. V tistem hipu pa že dvigne obupana deklica desnico k ustnicam — — oskrbnik prestrašeno zakriči in plane v sobo.

»Jezus, gospodična!« zavpije starec ter jo zgrabi za roko in ji skoro s silo izvije steklenico iz roke.

»Dajte semkaj — — — hočem — — — ukazujem!« kriči Ellen kot bi znorela, ter mu skuša vzeti iz rok steklenico. Vendar je njen napor zaman; oskrbnik jo nalahko odrine od sebe ter s strahom ogleduje njen smrtnobledi obraz. Naenkrat pa se prične Ellen krčevito tresti po vsem životu, nakar se kot od strele zadeta zgrudi na tla. Z naporom vseh svojih moči jo dvigne stari oskrbnik s tal in jo odnese na divan.

»Padla je v nezavest, prava dobrota za ubogo deklico. — Moj Bog — strašno, kar je nameravala izvršiti!«

Stari oskrbnik stopi k mizi, na katero je preje postavil steklenico.

»Po vsej priliki ni še napravila nobenega požirka iz steklenice. Kaj neki se nahaja v njej? — Moj Bog — strup, katerega je gospa uporabljala kot sredstvo za spanec.«

(Dalje prih.)

Priporočamo tvrdko

Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup

nogavic, žepnih robcev, brisalk, klota, belega in rujavega platna, šifona, kravat, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen škarij za prikrojevanje in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO.

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

		Ta teden	Prejšnji teden
		dinarjev	
100 švic. frankov stane		1189·—	1190 —
100 franc. frankov	»	321·—	321·50
100 laških lir	»	248 80	251·60
100 čeških kron	»	181·67	181 80
100 avst. kron	»	0·0863	0.0863
100 ogrskih kron	»	0·0875	0·0862
100 bolg. levov	»	44·59	44·92
100 dolarjev	»	6111·—	6128·—
100 angl. funtov	»	29762·5	29750·—

Curiška borza,

		19. maja	13. maja
		švicarskih	frankov
100 dinarjev je stalo		8 40	8·40
100 franc. frankov	»	26·75	26·875
100 laških lir	»	20 97	21·21
100 čeških kron	»	15·30	15·30
100 avst. kron	»	0·0073	0·00728
100 ogrskih kron	»	0·00726	0·00726
100 bolg. levov	»	3·75	3·775
100 dolarjev	»	517·—	516·70
100 angl. funtov	»	2510·—	2530·—

Odgovorni urednik: **Franjo Rupnik.**
Tiska tiskarna M. Hrovatin v Ljubljani.
Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Modni salon Minka Horvat
LJUBLJANA, Stari trg 21 ima vedno v zalogi najnovejše damske in dekliške slamnike in klobuke. Žalni klobuki vedno v zalogi. Popravila se sprejemajo.

Oglašajte v Novi Pravdi!

TUNGSRAM
ZAGREB * ZEMUN

Pozor, krojač, šivilja, nešivilja
Kaj ti koristi kroj brez pouka? Z natančnim poukom, preizkušenega po vsakem modelu ga dobiš na željo ekspresno po pošti v KROJNI ŠOLI, koncesijonirani od ministrstva za trgovino in obrt.
Ljubljana, Židovska ul. 5.
Vsak mesec tečaji za krojače, šivilje in nešivilje.

Vse pisalne, risalne in šolske potrebščine dobite najceneje v papirni trgovini
Miroslav Rivic
Ljubljana
Sv. Petra cesta 29.
Lastna knjigoveznica.
Velika zaloga šolskih zvezkov, map, in blokov.

Najboljši šivalni stroji
so edino
Josip Petelinca
znamke
„Gritzner“ in „Adler“

Večletno jamstvo.
Delavnica za popravilo strojev.
Pouk v vezenju brezplačen.
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Glasbene instrumente in potrebščine
kupite najbolje in najceneneje pri M. MUŠIČ, Ljubljana, Šelenburgova 6

Jugoslovanski kreditni zavod
v Ljubljani, Marijin trg štev. 8
sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje najugodneje. Vezane vloge obrestuje po dogovoru. — Proti dobremu poroštvu daje osebne, trgovske in obrtne, zlasti pa kredite na kratek rok.

Premog trboveljski, ilbojski in črnomaljski,
drva, koks, ogije, šlezijske brikete dobavlja „Ilirija“ LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8, tel. 220
Plačilo tudi naobroke.